

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष ३, अंक ५२]

सोमवार, ऑक्टोबर ३०, २०१७/कार्तिक ८, शके १९३९

[पृष्ठे ४ किंमत : रुपये २३.००

असाधारण क्रमांक १००

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक २४.— पंढरपूर मंदिर अधिनियम, १९७३ यात आणखी सुधारणा	पृष्ठे
करण्याकरिता अध्यादेश	१-४

विधि व न्याय विभाग

मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक ३० ऑक्टोबर २०१७.

MAHARASHTRA ORDINANCE No. XXIV OF 2017.

AN ORDINANCE

FURTHER TO AMEND THE PANDHARPUR TEMPLES ACT, 1973.

सन २०१७ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक २४.

पंढरपूर मंदिर अधिनियम, १९७३ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अध्यादेश.

ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नाही ;

१९७४ चा आणि ज्याअर्थी, यात पुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, पंढरपूर मंदिर अधिनियम, १९७३, यात आणखी सुधारणा
महा. १. करण्याकरिता महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिति असित्त्वात
असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली आहे ;

महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग चार, ऑक्टोबर ३०, २०१७/कार्तिक ८, शके १९३९

त्याअर्थी, आता, भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३ च्या खंड (१) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल, याद्वारे, पुढील अध्यादेश प्रख्यापित करीत आहेत :—

संक्षिप्त नाव व
प्रारंभ.

१. (१) या अध्यादेशास, पंढरपूर मंदिर (सुधारणा) अध्यादेश, २०१७, असे म्हणावे.
- (२) तो, तात्काळ अंमलात येईल.

सन १९७४ चा
महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक
९ याच्या कलम २
ची सुधारणा.

२. पंढरपूर मंदिर अधिनियम, १९७३ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “मुख्य अधिनियम” असा करण्यात १९७४ चा महा. ९. आला आहे) याच्या कलम २ मध्ये, खंड (स) ऐवजी, पुढील खंड दाखल करण्यात येईल :—
- “(स) “सदस्य” याचा अर्थ, समितीचा सदस्य, असा आहे आणि त्यामध्ये कलम २१ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (अ) अन्वये नेमलेला अध्यक्ष व सह-अध्यक्ष यांचा समावेश होतो.”.

सन १९७४ चा
महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक
९ याच्या कलम २१
ची सुधारणा.

३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम २१ च्या पोट-कलम (१) मध्ये,—
  - (क) खंड (अ) मध्ये, “अध्यक्षासह” या मजकुराऐवजी, “अध्यक्ष व सह-अध्यक्ष यांसह” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;
  - (ख) खंड (अ) मध्ये, पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—

“परंतु, सह-अध्यक्ष हा, विहित करण्यात येतील अशी अध्यक्षाची कामे करील आणि कर्तव्ये पार पाडील.”.

सन १९७४ चा
महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक
९ याच्या कलम २४
ची सुधारणा.

४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम २४ मध्ये, परंतुकानंतर, पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—
- “परंतु आणखी असे की, पंढरपूर मंदिर (सुधारणा) अध्यादेश, २०१७ अंमलात आल्यानंतर नेमलेल्या सन २०१७ पहिल्या सह-अध्यक्षाचा पदावधी, शासन अधिसूचना, विधि व न्याय विभाग, क्र. पीटीए. २०१४/प्र. क्र. ०७/का. १६, दिनांक ३ जुलै २०१७, याद्वारे नेमलेल्या समितीच्या सदस्यांच्या कार्यकालाबरोबर समाप्त होईल.”.

चा महा.
अध्या.
२४.

५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम २५ ऐवजी, पुढील कलम बदली दाखल करण्यात येईल :—

“२५. (१) राज्य शासनाने नेमणूक केलेल्या कोणत्याही सदस्यास, आपल्या सहीने अध्यक्षास उद्देशून लिहिलेल्या पत्राद्वारे आपल्या अधिकार पदाचा राजीनामा देता देईल.

(२) सह-अध्यक्षास आणि अध्यक्षास, राज्य शासनास तशाच प्रकारची नोटीस देऊन आपल्या अधिकारपदाचा राजीनामा देता येईल.

(३) नोटीस विहित रीतीने देण्यात येईल.

(४) अध्यक्षाने राजीनामा स्वीकारल्याच्या दिनांकापासून सदस्याचे अधिकारपद रिकामे होईल आणि राज्य शासनाने राजीनामा स्वीकारल्याच्या दिनांकापासून सह-अध्यक्षाचे किंवा यथास्थिति, अध्यक्षाचे अधिकारपद रिकामे होईल.”.

सन १९७४ चा
महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक
९ याच्या कलम २९
ची सुधारणा.

६. मुख्य अधिनियमाच्या कलम २९ च्या पोट-कलम (१) मध्ये, “अध्यक्ष अथवा सदस्य” या मजकुराऐवजी,

“अध्यक्ष, सह-अध्यक्ष अथवा सदस्य” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

७. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३० मधील, पोट-कलम (५) ऐवजी, पुढील पोट-कलम दाखल करण्यात सन १९७४ चा
येईल :—

महाराष्ट्र
अधिनियम क्रमांक

“(५) अध्यक्ष हा, समितीच्या प्रत्येक सभेच्या अध्यक्षपदी असेल व त्याच्या अनुपस्थितीत, ९ याच्या कलम
सह-अध्यक्ष अध्यक्षपदी असेल आणि अध्यक्ष व सह-अध्यक्ष या दोघांच्या अनुपस्थितीत, उपस्थित असलेल्या ३० ची सुधारणा.
सदस्यांकडून अध्यक्षपदासाठी, निवडण्यात येईल असा सदस्य, हा त्या वेळेपुरता अध्यक्षपदी असेल.”.

८. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३१ मध्ये, “अध्यक्ष” हा मजकूर ज्या दोन ठिकाणी आला आहे तेथे सन १९७४ चा
“अध्यक्ष किंवा सह-अध्यक्ष” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

महाराष्ट्र
अधिनियम क्रमांक
९ याच्या कलम
३१ ची सुधारणा.

१९७४ चा ९. (१) या अध्यादेशाद्वारे सुधारणा केल्याप्रमाणे, पंढरपूर मंदिर अधिनियम, १९७३ च्या तरतुदी अंमलात अडचण दूर
महा. ९. आणताना, कोणतीही अडचण उद्भवल्यास, राज्य शासनास राजपत्रात प्रसिद्ध केलेल्या आदेशाद्वारे, प्रसंगी आवश्यक करण्याचा
असेल त्याप्रमाणे, अडचण दूर करण्याच्या प्रयोजनार्थ त्यास आवश्यक किंवा इष्ट वाटतील त्याप्रमाणे या अध्यादेशाद्वारे अधिकार.
सुधारणा केलेल्या उक्त अधिनियमाच्या तरतुदीशी विसंगत नसतील असे निदेश देता येतील.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये दिलेला प्रत्येक आदेश, तो काढण्यात आल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहापुढे ठेवण्यात येईल.

पंढरपूर मंदिरे अधिनियम, १९७३ (१९७४ चा महा. ९) हा, इतर गोष्टीबरोबर पंढरपूर येथील विठ्ठल व रुक्मिणी मंदिरात काम करणारे उपाध्ये व पुजारी वर्ग यांचे सर्व अनुवंशिक हक्क आणि विशेषाधिकार नाहीसे करणे, असे अधिकार आणि विशेषाधिकार संपादन करून ते या प्रयोजनास्तव स्थापन केलेल्या समितीकडे निहित करणे, आणि त्याचबरोबर, त्या प्रयोजनासाठी स्थापन केलेल्या समितीमध्ये असे अधिकार व विशेषाधिकार निहित करणे आणि या मंदिराचे उत्तम प्रशासन व नियमन करण्याकरिता अधिनियमित केला आहे. या मंदिरांतील चैत्री, आषाढी, कार्तिकी आणि माघी यात्रा संबंधातील धार्मिक विधी आणि समारंभ पारंपरिक रीतीने पार पाडण्यात येतात.

२. उक्त अधिनियमाच्या कलम २१ मध्ये राज्य शासनास, विठ्ठल व रुक्मिणी देवदेवतांचे जे भक्त आहेत, अशा सामान्यतः राज्यात राहणाऱ्या व्यक्तीमधून राज्य शासनाने नेमावयाच्या अध्यक्षासह, अकरा सदस्यांची एक समिती घटीत करण्याचा आणि या प्रयोजनार्थ, त्यांच्या नेमणुकीपूर्वी, राज्य शासनाने ठरवून दिलेल्या नमुन्यात जे प्रतिज्ञापत्र करतील त्यांची आणि पंढरपूर नगरपरिषदेचा पदसिद्ध अध्यक्ष यांची नेमणूक करण्याचा अधिकार प्रदान केला आहे.

३. समितीच्या कामकाजाचे प्रभावी समन्वयन व कार्यक्षम व्यवस्थापन करण्याचे उद्दिष्ट साध्य करण्याच्या हेतूने, आणि रुढी परंपरा यानुसार धार्मिक विधी व समारंभ पार पाडण्यात येत आहेत आणि धार्मिक भावना यथायोग्य विचारात घेण्यात येत आहेत, याची सुनिश्चिती करण्याच्या हेतूने, नियमांद्वारे विहित करण्यात येतील अशी अध्यक्षाची कामे पार पाडण्यासाठी आणि कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी, समितीच्या सह-अध्यक्षाची नियुक्ती करण्याची तरतूद करणे इष्ट आहे. म्हणून, उक्त अधिनियमात, यथायोग्य, सुधारणा करणे इष्ट वाटते.

४. ३१ ऑक्टोबर २०१७ रोजी होणारी आगामी कार्तिकी यात्रा लक्षात घेता याबाबतच्या सुधारणा तात्काळ करणे इष्ट आहे, असे वाटते.

५. राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहाचे अधिवेशन चालू नाही आणि उपरोक्त प्रयोजनासाठी, पंढरपूर मंदिर अधिनियम, १९७३ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे ज्यामुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली आहे, म्हणून, हा अध्यादेश प्रख्यापित करण्यात येत आहे.

मुंबई,
दिनांक २८ ऑक्टोबर २०१७.

चे. विद्यासागर राव,
महाराष्ट्राचे राज्यपाल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

नि. ज. जमादार,
शासनाचे प्रधान सचिव व विधि परामर्शी.